



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disput. III. Vtrum Cælum componatur ex materiâ & formâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

re, ut aiunt, perciperet stellas, ac nocte.

SECTIO IV.

Utrum cælum influat in res sublunares.

I. *Caeli effectus varios in orbe sublunari producant.*
Circa influxum cæli indubitatum videtur plurimos effectus ipsorum influxu causari in universo: primò enim per accessum & recessum solis fit temporum varietas, ac vicissitudo; crescunt paulatim ac maturescunt fruges, arbores, folia, flores, & fructus proferunt, & alia ejusmodi. Ex diverso etiam aliorum astrorum aspectu diversi effectus contingunt in mundo sublunari, ut tempestates in mari, in terrâ nunc ubertas, nunc sterilitas, pluvia, venti, serenitas &c. ac denique varij morbi. Unde Galenus l. 3. de diebus criticis, astrorum, præsertim verò lunæ aspectus in morborum curationibus à medicis observandos monet.

II. *Cælum est causa universalis respectu effectuum sublunarium.*
Quæritur ad quos in particulari effectus concurrant cæli & atra? universim affirmare videntur auctores cælum influere in omnes omnino effectus rerum sublunarium; & propterea illud vocant causam universalem; unde 1. Generat. tex. 55. vocat solem Aristoteles auctorem & parentem rerum sublunarium, & 2. physicor. tex. 26. sol & equus generant equum. Hoc etiam, ut in Phisicis dixi, probat sollicitudo quasi illa quæ res omnes contendunt ut evitent vacuum; ne scilicet interceptur influxus cælorum. Est autem Cælum causa principalis respectu effectuum, qui sunt in ipso imperfectiores, instrumentalis respectu effectuum ipso perfectiorum.

III. *In actus spirituales cælum immediate non influat, nec*
Debere tamen aliquam adhibere limitationem videtur manifestum; nam in actus spirituales non potest influere cælum immediate, sed solum disponere, & immutare organum. Item in materiam primam non influat cælum, nec in ea quæ producuntur per

creationem. Deinde, ad emanationem proprietatum & passionum ab essentiâ congruentius videtur ut cælum non influat, cum petant passionem procedere à principio, in quo sunt, nisi sint ejusmodi passionem, & proprietates, quæ possint etiam produci ab extrinseco, ut calor, frigus, lux, &c. Hoc tamen non est aded certum de passionibus, ac de rebus spiritualibus, & aliis suprà allatis.

Unde aliquos effectus prædicere possunt probabiliter Astrologi, non solum tempestates, & diversam aeris temperiem, sed etiam morbos, & ægritudines, & alia hujusmodi. Licet autem cæli influant etiam in hominem, illius tamen libertatem non minuunt; sapiens enim dominabitur astris. Unde hanc sine temeritate non attingant Astrologi.

IV. *Quæres, utrum cælum Empyreum influat etiam in res sublunares?*
Hæc in re, dicunt nonnulli, cum cælum Empyreum sit ex naturâ suâ ordinatum ut sit sedes & receptaculum Beatorum, congruum videri, ut nihil habeat commune cum rebus sublunariis, aut reliquis cælis, qui ab auctore naturæ ordinantur, ut usibus mundi sublunaris deserviant; & consequenter aiunt, non influere illud in mundum hunc inferiorem, nec res in eo positas producere, aut conservare. S. Thomas 1. p. qu. 66. art. 3. ad 2. ait cælum Empyreum influere in cælum sibi proximū. Alij demum cælo etiam Empyreo influxum tribuunt in res sublunares. Nec refert, inquit, quod sit domicilium Beatorum, si enim curæ illius civis Angeli, mundi hujus sublunaris usibus deservire non dedignentur, non est quod refugiat quispiam in domicilio ipsi tribuere.

VI. *In diversas ergo cæli Empyreici partes heterogeneas refundi mihi posse videtur varietas effectuum,*
qui in diversis terræ partibus cernuntur. Quod eo commodius cælo Empyreo ascribi potest, quia illius partes semper sunt eodem loco fixæ.

DISPUTATIO III.

Utrum cælum componatur ex materia & forma.

Quod aliis Verbis proponi solet, utrum cælum sit corpus simplex. Quare, antequam hæc quæstio circa cælum resolvatur, inquirendum, utrum corpus simplex sit possibile.

SECTIO PRIMA.

Sitne possibile corpus completum simplex.

I. *Quid sit corpus completum simplex.*
Corpus completum simplex illud est, quod non constat materiâ & formâ, sicut Angelus propterea est spiritus completus simplex. Hoc ergo corpus ejusmodi esse debet, ut non constitatur ex diversis partibus essentialibus; essentialibus inquam, nam non est quæstio de partibus integrantibus, hæc enim nil impediunt simplicitatem corporis simplicis, ut hic illud sumimus. Corpus autem simplex incompletum dari certum est, nempe materiam primam, quæ non potest ulterius componi ex aliâ materia, vel formâ, sic enim & daretur processus in infinitum, & non esset apta constituere compositum substantiale.

II. *Prima sententia ait implicare hujusmodi corpus completum simplex, seu non constans ex materiâ & formâ: ita P. Hurt. d. 1. de cælo. f. 1. n. 8. Idem asserere videtur Ruvius l. 1. de cælo c. 2. q. 5. §. Ratione verò.*

Alij autem quos sect. 3. referam, licet cælum de facto plex incompletum, asserant non esse corpus simplex, hujusmodi tamen corpus implicare non dicunt.

III. *Secunda verò sententia affirmat corpus completum simplex, seu non constans materiâ & formâ, non implicare: ita S. Thomas in 2. d. 12. q. 1. art. 1. ad 5. dum cælos ibidē materiæ expertes statuit, aitque esse eos entia completa, nec nisi analogicè vocari posse materiam.* Et licet 1. p. q. 66. art. 2. dicat cælum componi ex materiâ & formâ, & quoad hoc revocet priorē sententiam, non tamen negat hujusmodi corpus simplex esse possibile. Idem tenet Scotus in 2. d. 14. q. 1. Durand. in 2. d. 12. q. 2. n. 24. Gab. in 2. d. 12. q. 2. Major in 2. d. 14. q. 2. Arriaga d. 5. Phys. f. 3. n. 47. Oviedo cont. 5. Phys. p. 5. n. 2. estque communis inter recentiores opinio: pro quâ etiam citari videtur posse Suarez d. 13. Met. f. 10. n. 8. ubi expresse dicit corpus hujusmodi completum simplex sibi non videri impossibile.

IV. *Conclusio: possibile est corpus completum simplex, non constans partibus essentialibus, materiâ scilicet & formâ: ita auctores secundæ sententiæ.* Probatur primò, sicut possibilis est spiritus incompletus, nempe anima rationalis, quæ ordinatur ad componendum unum cum materiâ, & spiritus completus, nempe Angelus, ita cum detur corpus simplex incompletum, nempe materia prima, & forma

materia, quæ ordinatur ad constituendum unum aliquod tertium completum, quidni dari etiam poterit corpus completum simplex quod scilicet nullas habeat partes essentielles? Quæ, inquam, hujus assignari implicancia potest? Quod si assignari implicancia nequeat, non est cur illud negemus, nullam verò assignari posse ostenditur sect. sequente solutione argumenti. *Non tamen sequitur hujusmodi corpus de facto dari.*

V. Ex his inferunt aliqui, debere de facto dari hujusmodi corpus completum simplex; si enim, inquit, sit possibile, pulchritudo universi exigit ut de facto detur. Hæc consequentia planè est invalida: nec enim necessariò creari debet quicquid spectat ad pulchritudinem universi, multi enim asserunt esse possibile creaturas, quæ agant in distans, quæ creent, & item materiam spirituales, & alia hujusmodi, quæ tamen de facto non dantur. Deinde, potest dari materia quæ informetur formâ incorruptibili in mundo hoc sublunari, & spectat ad pulchritudinem universi, non tamen inde sequitur de facto dari. Hic solum noto in hanc eandem inconsequentiam labi aliquos ex adversariis, dum exinde probant cælum constare de facto ex materiâ & formâ, quia possibile est forma quæ indissolubiliter informet materiam: quæ consequentia nihilo melior est illâ, quam hic impugnayimus. *Non necessariò creari debet quicquid spectat ad pulchritudinem universi.*

SECTIO II.

Argumenta contententia non posse dari corpus simplex.

O BJicies primò cum P. Hurtado d. i. de cælo, l. i. n. Sudeo implicare quia non posset vegetare, seu augere se ab intrinseco, eum omnis nutritio fiat per immutationem primarum qualitatium, & per inductionem formæ alii in materiam alimentis; hic autem nulla esset forma nec materia, ergo. Transcat non posse nutriri, non enim est necessarium ut sit vivens, & nutriatur. Poterit tamen extrinsecus augeri per additionem aliarum partium similium, per productionem unionis continuativæ, ut sit in aquâ, materiâ primâ, & aliis. Quo etiam modo posset diminui, & amittere partes aliquas, sui per discontinuationem, sicut diminuntur ignis, & aqua. Deinde, non apparet cur non posset vegetare aliquo modo, & nutriri, diversâ scilicet ratione à vegetatione, & nutritione viventium, quæ consistunt ex materiâ & formâ, nempe uniendo sibi per continuationem ab intrinseco varias partes aliorum corporum simplicium habentium alias qualitates, à nobis diversas. *Obj. implicare corpus simplex quia non posset vegetare, & nutriri.*

II. Obj. corpus simplex non posse esse sensitivum, cum omnis sensatio dependeat ab accidentibus, nempe à tali temperamento primâ qualitatum, quarum capax non est corpus simplex, cum primæ qualitates sint ex naturâ suâ dispositiones ad formam substantialem quæ tamen in corpus simplex induci non potest, cum non sit materia, seu quid incompletum. Resp. primò concedendo totum, obiectio enim ad summum probat tale corpus non posse esse sensitivum: non tamen inde inferitur non posse dari. Secundo Resp. sicut respondet ipse P. Hurtado, n. 12. & fatetur responsionem manifestè oppugnari non posse. Resp. inquam, licet hæc accidentia sensu percipere non possit, ut pote ad quorum sensationem requiratur tale temperamentum primarum qualitatium in organo, non tamen repugnare quo minus sentiat alia alterius rationis, & quæ à primis qualitatibus non dependent. *Obj. corpus simplex non posse esse sensitivum.*

III. Objicies tertio: carere compositione integrali. *Resp. Secundo posse corpus simplex sentire alia accidentia.*

R. P. Th. Compioni Philosophia.

arguit majorem perfectionem quàm carere compositione essentiali: ergo si corpus simplex ob suam perfectionem careat compositione essentiali, debet carere compositione integrali. Resp. negando antecedens universim loquendo: habitus enim erroris, aut vitij alicujus, item species intelligibilis muscæ, aut materiæ primæ, vel negationis, ubicario etiam Angelica, in sententiâ eam statuente indivisibilem, sunt imperfectiores leone, vel equo, & tamen carent compositione tam essentiali, quàm integrali quoad extensionem, equus verò, & leo carent neutrà: ergo universim loquendo non arguit majorem perfectionem carere compositione integrali. *Univerfim loquendo non arguit majorem perfectionem carere compositione integrali.*

Corpus ergo simplex, esto perfectius foret multis corporibus naturalibus, seu constantibus ex materiâ & formâ ut terrâ, aquâ, &c. (licet fortè omnia corpora simplicia teriam aut aquam in perfectione non excederent, sed tanta esse posset variabilitas in corporibus simplicibus, quanta in compositis) omnia tamen corpora, seu composita naturalia in perfectione non excederet: sed perfectio quam haurit ex simplicitate, posset per aliud prædicatum in rebus compositis reperiri compensari, imò & vinci. Nec video cur cælum, licet esset corpus simplex, non superaretur in perfectione à leone, vel equo, aut alio animali perfecto, cum non sequatur, corpus aliquod, ipso facto quòd sit simplex, fore vivens, & multò minus sensibile: ex perfectione autem serie operationum per se loquendo desumitur major perfectio principij. *IV. Tanta esse posset variabilitas in corporibus simplicibus, quanta in compositis.*

Obijcies quartò: sequi, ipso facto quòd sit corpus simplex fore perfectius quovis principio sensitivo, nam sequitur fore intellectivum. Sequela probatur, quia esset actus completus per se subsistens, ergo principium intellectus, & voluntatis, idèò eum probamus Angelum esse principium intelligendi & volendi, quia est actus spiritualis completus. *Ex perfectione serie operationum desumitur perfectio principij.*

Sed contrà, non enim rectè deducitur argumentum ab actu subsistente completo spirituali ad actum completum per se subsistentem materiale, sicut non valet consequentia ab actu in completo subsistente spirituali ad actum incompletum subsistentem materiale: nec enim valet, anima rationalis est principium intellectus & voluntatis, ergo forme materiales, incompletæ, sunt principia intellectus & voluntatis: ergo similiter non valet hæc consequentia, actus completus spiritualis per se subsistens, nempe Angelus, est intellectus: ergo actus completus materialis per se subsistens, erit intellectus. Ratio verò, unde probamus Angelum esse principium intellectivum & voluntivum, est, quia cum sit actus, & non sint aliæ potentie & actus spirituales, quàm intellectus, & voluntatis (saltem quæ nobis innotescunt) debet esse principium intellectus & voluntatis. At corpus simplex poterit esse principium variarum potentiarum, & actuum materialium, sicque simpliciter non esset tam perfectum, aique est Angelus. *V. Obij. sequi corpus simplex fore principium intellectus & voluntatis.*

Tandem dico, fore corpus hoc perfectius animâ rationali secundum quid, simpliciter imperfectius. Sicut in contrariâ sententiâ, cælum quòd est incorruptibile, est secundum quid perfectius homine, qui est corruptibilis, simpliciter tamen est homine imperfectius, quia scilicet homo est principium perfectiorum operationum, ex quo capite, ut dixi, præcipue desumenda est cuiusque rei perfectio. Nec est necessarium ut corpus simplex sit perfectius omni composito materiali, ut suprà diximus, multo minus Angelo, ad summum enim haberet in se perfectiones materiæ & formæ inter se identificatas, sicut visio quæ simul esset visio albedinis & nigredinis haberet in se identificatas perfectiones duarum vi- *VI. Sicut non valet ab actu incompleto spirituali ad actum materiale, ita nec à completo ad completum.*

tionum, quarum altera esset albedinis tantum, altera tantum nigredinis. Quantumvis autem habeat in se perfectiones materiae, & formae materialis, idque perfectiori modo, non tamen propterea adequat perfectionem Angeli, aut animae.

VIII.

Corpus simplex possit habere quantitatem, saltem diversam a rationis a nostra.

Obiicies quinto: non posse corpus hoc habere quantitatem, ergo non est substantia corporea. Negatur antecedens, nec enim apparet ex quo capite repugnet ipsi quantitas, si distinguatur a substantia. Urget P. Hurt. n. 12. saltem non posse habere quantitatem ejusdem rationis cum nostra cum hac ordinetur ex natura sua tanquam dispositio ad formam substantialem. Transeat totum: & si non possit habere quantitatem ejusdem rationis, habeat diversam: sicut d. praecedente s. 2. n. 6. dixi de quantitate materiae coelestis, & sublunaris. In hoc tamen conveniret utraque quantitas, quod redderet eam radicaliter impenetrabilem, & potentem habere partes extra partes.

IX.

Corpus simplex esset virtualiter forma.

Obiicies sexto: & contrario fore hoc corpus rem imperfectissimam, & quae ob imperfectionem existere non possit a parte rei, esset enim res materialis, sine forma. Resp. primo, non egeret formam substantialem, cum sit res omnino completa, defectus autem formae non est nisi in re incompleta. Secundo dico, fore sibi suam formam, seu principium activum, sicque nil opus alia forma. Erit ergo hoc corpus, ut supra dixi n. 7. virtualiter & materia aliquo modo, & forma: materia, in quantum est principium receptivum quantitatis, & aliorum accidentium, forma, in quantum accidentia aliqua possit producere, tum immanenter, tum transeunter. Nec video cur aliqui negent posse corpus simplex producere accidentia. Imò existimo producere posse aliquas formas substantiales: ut, si caelum sit corpus simplex, producere poterit formam ranae, muris, aut ignis.

X.

Corpus simplex producere possit ranae accidentia, tum formas etiam substantiales.

Obiicitur septimo a P. Suarez: non potest dari res corporea incapax omnis formae accidentalis, ergo nec substantialis. Negatur tamen consequentia: sicut & datur substantia completa spiritualis incapax formae substantialis, non tamen formae accidentalis, cum Angeli varios actus eliciant, & de loco in locum moveantur. Ratio est, quia est de conceptu intrinseco creaturae, ut sit mutabilis, saltem accidentaliter, nempe, ut sit in hoc vel illo loco, aut tempore, per ubicationem & durationem, ut producatur hac vel illa actione &c. non tamen est de conceptu creaturae, ut sit mutabilis substantialiter, seu per formam substantialem, ut patet in Angelo.

XI.

Quo sensu corpus simplex esset materiale, & actus.

Mitto leviora quaedam, ut quod corpus illud esset materiale, & non esset. Secundo, quod nec esset actus, nec potentia. Tertio, quod produci deberet per creationem. Ad primum enim dico, si per materiale intelligatur id quod constat ex materia, non esse materiale, sicut nec hoc sensu forma ignis est materialis. Si vero per materiale intelligatur id quod habet molem corpoream, sic corpus illud est materiale. Ad secundum resp. non esse corpus illud actum informantem, esse tamen actum materiale completum, sicut Angelus est actus completus spiritualis. Ad tertium, nihil in eo incommodi, quod produci debeat per creationem, cum hoc etiam competat materiae primae.

SECTIO III.

Utrum caelum sit huiusmodi corpus simplex.

Prima sententia docet caelum non esse corpus simplex, sed componi ex materia & forma: ita

prater multos ex antiquis Philosophis Capreolus in 2. d. 12. Soncin. 12. Met. q. 7. Conimb. de caelo. l. 1. c. 2. q. 4. art. 2. Suarez. d. 13. Met. f. 10. nu. 8. Rubius hic l. 1. c. 2. q. 5. Murcia l. 1. de caelo d. 2. q. 3. Hurt. d. 1. de caelo sect. 1. Tann. 1. p. d. 6. q. 2. d. 4. n. 3. Oviedo hic p. 2. n. 8 & alij plurimi.

Secunda sententia affirmat caelos compositionis essentialis expertes esse, sicque non constare materia & forma, sed esse corpora completa simplicia: ita Dur. in 2. d. 12. Gab. ibid. Aureol. in 2. d. 14. ar. 1. & 2. Bassolis d. 14. q. 1. art. 4. Scotus vero in 2. d. 14. q. 1. ait secundum Theologos admittendam esse materiam in caelis, secundum Philosophos negandam: sicque eos, qui negant, & caelum asserunt esse corpus simplex, melius ait assequutos esse mentem Aristotelis.

Dico primo: probabilius est caelum Empyreum non constare materia & forma, sed esse corpus simplex. Hae conclusio iisdem rationibus probatur quibus sequens. Minorem vero inde habet difficultatem, quod creatum sit eodem instante cum terra, & aquis, sicque non est formatum ex materia aquarum, ut aliqui contendunt de reliquis caelis. Illa enim verba Genes. 1. In principio creavit Deus caelum & terram, omnes intelligunt saltem de caelo Empyreo, prater S. Augustinum, qui l. 12. Confess. c. 7. per caelum illo loco intelligi vult naturam Angelicam. Licet etiam poterit Deus eodem instante cum terra, & aquis creasse caelum Empyreum ex materia, imò ex simili materia cum illis, nullum tamen est fundamentum affirmandi de facto eum ita fecisse.

Dico secundo, Probabilius etiam mihi videtur alios omnes caelos non componi ex materia & forma, sed esse similiter corpora simplicia. Ita auctores n. 2. relati. Probatur primo ex nonnullis locis Aristotelis, ubi hoc expresse docere videtur, licet alijs etiam locis obscurius loquatur: quapropter P. Suarez. d. 13. Met. f. 10. n. 2. & alij consent illius mentem hae in parte esse valde dubiam. Octavo itaque Met. tex. 14. sic habet, neque omnium est materia, sed quorumcunque generatio & transmutatio invicem sunt: quae omnesque vero absque transmutatione sunt, bonum materia non est. Et postea subiungit substantias perpetuas materiam non habere, sed caelum, secundum ipsam est substantia perpetua, seu incorruptibilis: ut supra vidimus d. 1. l. 2. n. 5. ergo, non substantia.

Secundo probatur, in caelo nullum est vestigium materiae, ergo esse non implicet ut in eo sit materia, non tamen propterea est asserendum de facto esse. Consequentia probatur, sic enim licet non repugnet ut lux in caelo sit diversae speciei per se facta a luce in aere, de facto tamen non ita esse docent communiter Philosophi, quia nullum apparet huiusmodi diversitatis specificae indicium. Sic etiam in plantis non dicimus esse gradum sensitivum, nec in talpa visum, sicut in alijs animalibus, quia nullum ex operationibus, & effectibus horum signum videmus. Eodem ergo modo si in caelo nullum sit indicium ex quo colligamus esse ibi materiam, gratis id asseremus.

Antecedens itaq; argumenti, nempe in caelo nullum esse indicium, aut vestigium materiae, probatur: tota enim ratio unde colligunt Philosophi esse in rebus sublunariis materiam, & substantias haece constare ex materia & forma, est quia vident perpetuam vicissitudinem transmutationum, ac generationum substantiarum, unde colligunt esse debere commune aliquod subiectum substantiale, in quo fiat haec transmutatio: hoc autem non potest esse aliud quam materia: ergo dari debet in rebus sublunariis materia. Sed hec argumentatio cessat in caelo, ubi nulla cernitur huiusmodi transmutatio substantia-

Prima sententia n. 1. d. 12. Soncin. 12. Met. q. 7. Conimb. de caelo. l. 1. c. 2. q. 4. art. 2. Suarez. d. 13. Met. f. 10. nu. 8. Rubius hic l. 1. c. 2. q. 5. Murcia l. 1. de caelo d. 2. q. 3. Hurt. d. 1. de caelo sect. 1. Tann. 1. p. d. 6. q. 2. d. 4. n. 3. Oviedo hic p. 2. n. 8 & alij plurimi.

II. Secunda sententia affirmat caelos esse corpora simplicia.

Scoti haec in re opinio.

III. Probabilius est caelum Empyreum esse corpus simplex.

Quid hic per caelum intelligat S. Augustinus.

IV. Probabilius etiam est alios caelos esse corpora simplicia.

V. Probatur, quia in caelo nullum est indicium materiae.

VI. Fundamentum unde colligimus esse materiam & formam in rebus sublunariis, non reperitur in caelo.

stantialis, ergo licet forte non repugnet, ut in cœlo sit materia, nullum tamen habemus fundamentum ad asserendum de facto materiam in eo reperiri.

VII. Dices; primò quidem inventam fuisse materiam ex transmutatione substantiali, cognitâ tamen semel materiâ, posse nos rationatione seu discursu deducere, sicut est in aliquibus corporibus, ita esse in cœlis. Distinguo; in aliis ubi apparent eadem indicia, concedo; ubi non apparent, nego: sicut de luce, plantis, & talpâ superius diximus n. 5. & infinita alia in eandem rem asserri possent exempla.

VIII. Tertiò probatur: in cœlo recipi non possunt accidentia corruptiva, ut omnes communiter admittunt, sicque non potest ulla fieri transmutatio substantialis, ad quid ergo ibi materia? Conf. Deus quia in orbe sublunari voluit esse vicissitudines & transmutationes, fecit media proportionata, nempe materiam: sed in cœlo non voluit fieri hujusmodi transmutationes substantiales, ergo non est cur illud voluerit compingi ex materiâ.

SECTIO IV.

Argumenta contententia cœlum non esse corpus simplex.

I. Objicies primò, secundum Aristotelem 2. de Anima in principio, substantia omnis est materia, vel forma, vel composita ex utraque. Sed contrâ, non potest Aristoteles intelligi strictè, Angelus enim est substantia, & tamen nec est materia, nec forma, nec compositus ex utraque. Loquitur ergo Aristoteles, ut constat clarè ex contextu de rebus tantum quæ cadunt sub generationes, & transmutationes, quæ in dies contingunt.

II. Nec quando Aristoteles numerat cœlos inter res naturales, intelligendus est ut velit esse rigorosè rem naturalem, & quæ in se habeat naturam propriè dictam, quæ secundum ipsum est propriè sola materia & forma, sed numeratur ab eo inter res naturales, tanquam quid spectant ad illarum productionem, & conservationem, sicque esse rem naturalem casualiter, non formaliter, cum sublunaria omnia pendeant perpetuò ab influxu cœli, ut sæpè Aristoteles docet, & est per se manifestum. Vel secundò responderi posset, Aristotelem ibi per res naturales, solum intelligere corpora motûs localis capacia, ut legenti illud caput constabit: hoc autem sensu clarum est, cœlum, esto sit corpus simplex, esse rem naturalem.

III. Objicies secundò: cœlum est densum, ergo habet materiam: rarum enim & densum in conceptu suo includunt materiam: rarum siquidem definitur, quod sub magnis dimensionibus parum habet materia: & densum contrâ, quod sub parvis dimensionibus multum habet materia. Resp. materiam ibi non sumi strictè, pro parte scilicet essentiali compositi naturalis (nam in quantitate separatâ à subiecto datur rarefactio, & condensatio, ut patet in speciebus sacramentali-

bis) sed sumitur illic materia pro omni eo quod habet partes integrales, & ex naturâ suâ est capax quantitatis. Unde tandem, cum obijciatur, cœlum, si non habeat materiam, fore materiale, & non fore, æquivocatio est in voce materiale, ut dictum est sect. secundâ, n. 11. si enim per materiale intelligatur idem atque corporeum, sic cœlum est quid materiale: latius enim patet corporeum quàm materiale in stricto illo sensu materialis, prout illud solum est materiale, quod vel est materia, vel illam in se includit.

Objicies tertiò: innuere Scripturam cœlos componi ex materiâ & formâ, dum eos ex aquâ confectos esse insinuat. Conf. primò ex illo Sap. 11. v. 5. Omnipotens manus tua creavit orbem terrarum ex materiâ invisâ. Conf. secundò ex Isaia 50. v. 6. & c. 65. v. 17. ubi hi cœli destruendi dicuntur, & in meliorem substantiam convertendi: ergo constat ex materiâ, & non sunt corpora simplicia. Sed hæc non urgent, ut jam ostendam.

Ad primum ergo, æquè facit contra eos qui materiam cœli diversam specie statuunt à sublunari, inter quos sunt S. Dionysius, S. Basil. S. Thomas & alij quos retuli d. præcedente f. 1. n. 5. Dico itaque cum P. Suar. d. 13. Met. 11. n. 25. colligi nullo modo posse ex Scripturis cœlos ex aquâ factos esse: imò addit, nec ex ullâ omnino materiâ. Unde, illud in principio Deus creavit cœlum & terram, S. Hieronymus Epist. 139. ad Cyprianum, S. Basil. Hom. 2. in Hexam. & alij intelligunt non de cœlo Empyreo tantum, sed de omnibus orbibus cœlestibus: ergo manifestum est, non illos confectos ex aquâ.

Ad primam confirmationem dico cum eodem Suario n. 30. per materiam invisam non illic à Sapientia intelligi materiam primam, de qua, inquit, nunquam expressam mentionem fecit Divina Scriptura, sed sumitur materia ibi latè, pro eo ex quo mundus factus est, quicquid illud sit: sicut lapides & ligna sunt materia domûs, licet non sint sola materia prima, nec minùs propriè dicentur materia domûs, si essent corpora simplicia.

Ad secundam confirmationem multi, quos supra retuli d. 1. f. 2. n. 10. aiunt orbes cœlestes in fine mundi quoad accidentia tantum quædam immutatum iri, non quoad substantias. Sin autem sustinere quis velit hos cœlos verè destruendos, & in alios novos transmutandos, dicere poterit eos, non quoad formas, ut volunt alij, seu conversione partiali, sed totos, seu corpora hæc simplicia in alia conversione totali, transitura. Constat ergo cœlum partibus integrantes, non substantialibus, estque extensivè tantum divisibile.

Ex his infero, malè dixisse Rubium l. 1. de cœl. c. 2. q. 5. opinionem, quæ cœlum statuit corpus simplex, à scholise esse relegate, cum graves pro se auctores habeat, ut vidimus. Multò autem prius dixit Carthusius, in 2. d. 14. quæst. 1. eandem sententiam esse erroneam, cum fundamentis nitatur, vel paribus fundamento alterius sententiæ, ut quidam, etiam ex adversariis fatentur, vel, ut multi putant, superioribus.